

**ZWOLNIENIA SPOD REGULACJI W TRANSPORCIE TOWARÓW
NIEBEZPIECZNYCH WEDŁUG UMOWY ADR
EXEMPTIONS FROM REGULATION IN THE TRANSPORT OF DANGEROUS
GOODS ACCORDING TO THE ADR AGREEMENT**

Andrzej BURSZTYŃSKI
a.bursztynski@amw.gdynia.pl

Akademia Marynarki Wojennej
Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich

Dariusz KARDAS
d.kardas@maritime-safety.eu

Maritime Security Consultants

Erwin MUSIAŁ
erwin.musial@me.com

m/d/r/k Trusted Adviser Group Sp. z o.o.

STRESZCZENIE

Towary niebezpieczne w transporcie są częścią dóbr, które są potrzebne codziennie - nie tylko w przemyśle chemicznym ale również osobom prywatnym. Mając na uwadze główny cel przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych, bezpieczeństwo podczas transportu, ustawodawcy umieścili w Umowie ADR szereg wykluczeń oraz wyłączeń spod działania części przepisów. Ułatwiają one dystrybucję towarów niebezpiecznych w sytuacjach kiedy niebezpieczeństwo jest zminimalizowane.

SUMMARY

Dangerous goods in transport are part of the goods that are needed every day - not only in the chemical industry but also for private buyers. Bearing in mind the main objective of the regulations concerning the transport of dangerous goods and safety during transport, legislators included in the ADR Agreement a number of exclusions and exceptions from the operation of some provisions. They facilitate the distribution of dangerous goods in situations where the danger is minimized.

Słowa kluczowe: transport drogowy towarów niebezpiecznych, wyłączenia, ilości ograniczone

Key words: road transport of dangerous goods exclusions, exceptions, limited quantities.

WSTĘP

Zgodnie z definicją zawartą w punkcie 1.2.1 Umowy ADR z 2017 roku „*Towary niebezpieczne oznaczają materiały i przedmioty, których przewóz na podstawie ADR jest zabroniony, albo jest dopuszczony wyłącznie na warunkach podanych w ADR*“.

Co powoduje iż wszystko związane z transportem towarów niebezpiecznych jest zabronione z wyjątkiem czynności które są dozwolone zgodnie z Umową ADR. Dlatego

zadziwiające jest dla sporej części ludzi kiedy dowiadują się, iż zaczynając od dezodorantu, poprzez dużą część chemii gospodarczej na paliwie kończąc jesteśmy otoczeni towarami, które zgodnie z ogólną klasyfikacją zawartą w Umowie ADR, są towarami niebezpiecznymi w transporcie.

Taka sytuacja jest skutkiem umiejętnego korzystania przez producentów i nadawców ze znajdujących się w Umowie ADR zwolnień. Wymuszona jest również przez poszukiwania ekonomiczniejszych rozwiązań w transporcie i produkcji, przez co wyłączenia spod przepisów Umowy ADR stają się również elementem przewagi konkurencyjnej.

1. PODSTAWA PRAWNA STOSOWANIA ZWOLNIEŃ W TRANSPORCIE TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH W TRANSPORCIE DROGOWYM

Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (Umowa ADR) została opracowana w Genewie 30 września 1957 roku. Polska przystąpiła do Umowy 6 maja 1975 roku, jednak akty prawne pozwalające na jej praktyczne wykorzystanie pojawiły się dopiero w 1983 roku. Aktualnie tekst zrestrukturyzowanej Umowy ADR oraz zmiany są ogłaszane razem z tłumaczeniem w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oświadczeniem rządowym. Czas obowiązywania Umowy ADR wynosi dwa lata. Obecnie obowiązuje Umowa ADR 2017-2019. Dodatkowo podstawą prawną wymagań w transporcie towarów niebezpiecznych w Polsce jest głównie Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych. Stosowanie wyłączeń spod stosowania Umowy ADR w transporcie drogowym może wynikać z charakteru operacji, ilości transportowanego towaru, przepisów szczególnych lub dodatkowej właściwości fizykochemicznej zmniejszającej zagrożenie. W większości przypadków wyłączenia pozwalają stosować niecertyfikowane opakowania do transportu towarów niebezpiecznych, jednak często nakładają wymóg spełnienia wymagań odnoszących się do nich w dziale 4 ADR.

2. ZWOLNIENIA ZE WZGLĘDU NA CHARAKTER OPERACJI

Uwzględniając charakter operacji transportowych można wyszczególnić pięć podstawowych przypadków, w których przepisy Umowy ADR nie mają zastosowania podczas transportu. Należą do nich: transport na potrzeby osób prywatnych, transport maszyny niewymienione w spisie towarów niebezpiecznych, przewóz o charakterze pomocniczym do głównej działalności, przewóz o charakterze ratowniczym oraz przewóz nieoczyszczonych zbiorników.

Przewozy realizowane na potrzeby osób prywatnych są wyłączone spod Ustawy ADR

jeżeli: „jeżeli towary te znajdują się w opakowaniach stosowanych w sprzedaży detalicznej i służą tym osobom do osobistego użytku, użytku w gospodarstwie domowym lub w związku z ich aktywnością sportowo-rekreacyjną, pod warunkiem, że zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości w normalnych warunkach przewozu. Jeżeli towarami tymi są materiały zapalne ciekłe przewożone w naczyniach do wielokrotnego napełniania, napełnianych przez osobę prywatną lub dla niej, to zawartość w pojedynczym naczyniu nie powinna przekraczać 60 litrów i 240 litrów na jednostkę transportową. Towarów niebezpiecznych znajdujących się w DPPL, opakowaniach dużych lub w cysternach nie uważa się za przeznaczone do sprzedaży detalicznej”. Wyłączenie to pozwala osobie prywatnej, kupującej na potrzeby własne, przewieźć towary niebezpieczne, np. ze sklepu do domu, bez zastosowania przepisów Umowy ADR. Wyjątkiem są materiały ciekłe zapalne (np. paliwo) przenoszone na przykład w kanistrach.

Kolejne zwolnienie umożliwia przewozy „maszyn lub urządzeń niewymienionych w niniejszym załączniku, które mogą zawierać towary niebezpieczne w swoich podzespołach lub w wyposażeniu, pod warunkiem, że zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się tych towarów w normalnych warunkach przewozu”. Zwolnienie to dotyczy na przykład transport lodówek zawierających gaz sprężony, urządzeń klimatyzacyjnych itp.

Zwolnienia w zakresie przewozów o charakterze pomocniczym do głównej działalności dotyczą „przewozu towarów wykonywanego przez przedsiębiorstwa w przypadkach, gdy ma on charakter pomocniczy wobec ich zasadniczej działalności, np. dostaw na teren budów, zwrotów z terenów budów oraz dostaw lub zwrotów w związku z przeglądami, naprawami i konserwacją urządzeń, w ilościach nie większych niż 450 litrów na opakowanie, w tym na DPPL i opakowanie duże i w ramach maksymalnych ilości podanych w 1.1.3.6. Należy zastosować środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości opakowań w normalnych warunkach przewozu. Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do klasy 7. Przewóz wykonywany przez przedsiębiorstwa, o których mowa, w celu ich zaopatrzenia lub wewnętrznej i zewnętrznej dystrybucji, nie podlega niniejszemu wyłączeniu”. Wyłączenie to pozwala na przykład firmie spawalniczej przewieźć butle potrzebne do spawania bez zastosowania wymagań podanych w ADR.

Przewozy o charakterze ratowniczym obejmują przewozy wykonywane „przez właściwe władze w ramach działań ratowniczych lub przewozu nadzorowanego przez te władze, jeżeli przewóz ten jest konieczny ze względu na prowadzone działania ratownicze, w szczególności:

- przewóz i holowania pojazdów przewożących towary niebezpieczne, w przypadku,

gdy pojazdy te uczestniczyły w wypadku lub są uszkodzone; lub

- przewóz mający na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się towarów niebezpiecznych na miejscu wypadku lub awarii, odzysk tych towarów oraz ich przemieszczenie do najbliższego, odpowiedniego i bezpiecznego miejsca;*
- przewóz o charakterze ratunkowym, mającym na celu ratowanie ludzkiego życia lub ochronę środowiska, pod warunkiem, że zostały przedsięwzięte wszystkie środki niezbędne dla zapewnienia pełnego bezpieczeństwa takiego przewozu”.*

Zwolnienie to pozwala dokonać przewozu towarów niebezpiecznych niezgodnie z ADR, niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczej oraz wywiezienia z miejsca zaistnienia awarii pojazdów z ładunkiem towarów niebezpiecznych, ale również przewozu niezaklasyfikowanych towarów niewiadomego pochodzenia, które zostały znalezione, porzucone lub zatrzymane w ramach działań policji.

Przewozy nieoczyszczonych zbiorników obejmują przewozy „*próżnych nieoczyszczonych stacjonarnych zbiorników magazynowych, które zawierały gazy klasy 2 grup A, O lub F, materiały klasy 3 lub 9, należące do II lub III grupy pakowania, lub pestycydy klasy 6.1, należące do II lub III grupy pakowania, pod następującymi warunkami:*

- wszystkie otwory, z wyjątkiem otworów dla urządzeń obniżających ciśnienie (jeżeli występują), są zamknięte hermetycznie;*
- zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości w normalnych warunkach przewozu; oraz*
- ładunek jest unieruchomiony w klatce, w koszu lub w innym urządzeniu do przenoszenia lub jest zamocowany na pojeździe lub w kontenerze, w taki sposób, że nie nastąpi jego obluźowanie lub przesunięcie w normalnych warunkach przewozu.*

Niniejsze zwolnienie nie ma zastosowania do stacjonarnych zbiorników magazynowych, które zawierały materiały wybuchowe odczulone lub materiały, których przewóz jest zabroniony przez ADR”.

Pozwala ono na transport np. zbiorników nieoczyszczonych po niektórych gazach technicznych, paliwach lub środkach ochrony roślin. Ze względu na wartość takich zbiorników są one głównie dzierżawione i stanowią opakowania zwrotne, co wymusza ich przemieszczanie pomiędzy klientami i dostawcami.

3. ZWOLNIENIA ZE WZGLĘDU NA ZASTOSOWANIE TOWARU NIEBEZPIECZNEGO

Zwolnienia te obejmują przewozy towarów niebezpiecznych stosowanych jako czynnik roboczy w transportowanych urządzeniach lub jako materiały niezbędne do zapewnienia właściwego funkcjonowania przewożonych urządzeń. Wyłączenie te mają zastosowanie do przewozu gazów, paliw ciekłych, urządzeń do magazynowania i wytwarzania energii elektrycznej, towarów niebezpiecznych stosowanych jako czynnik chłodzący lub klimatyzujący oraz lamp zawierających towary niebezpieczne.

3.1. Zwolnienia dotyczące przewozu gazów

Przepisy Umowy ADR nie mają zastosowania podczas transportu gazów zasilających pojazdy, a więc „*gazów znajdujących się w zbiornikach paliwa lub butlach pojazdu wykonującego operację transportową i służących do jego napędu lub do działania jego wyposażenia używanego lub przeznaczonych do użycia podczas przewozu (np. urządzenia chłodzącego). Gazy można przewozić w stałych zbiornikach paliwa lub butlach połączonych bezpośrednio z silnikiem pojazdu i/lub, wyposażeniem dodatkowym lub w przenośnych naczyniach ciśnieniowych, spełniających obowiązujące przepisy prawa. Całkowita pojemność zbiorników paliwa lub butli jednostki transportowej, w tym dopuszczonych zgodnie z 1.1.3.3 (a), powinna być tak ograniczona, aby nie przekraczać ilości energii (MJ) lub masy (kg) równoważnej 54000 MJ energii*”.

W przypadku, gdy przewożony jest, zamocowany na pojeździe, kontener wyposażony w urządzenia do używania w czasie przewozu, uważany jest on za integralną część pojazdu i stosuje się w stosunku do niego takie same zwolnienia w odniesieniu do paliwa niezbędnego do pracy zamontowanych na nim urządzeń.

Zwolnienie to pozwala wykorzystywać różne gazy jako paliwo do pojazdów i ich wyposażenia bez wymogów ADR. Jedynym ograniczeniem jest ilość energii jaką sumarycznie zmagazynować w używanych na jednostce transportowej paliwach.

Zwolnienie to dotyczy również zagazowanych cystern i urządzeń, w których znajdują się gazy „*grup A i O (zgodnie z 2.2.2.1), których ciśnienie w naczyniu lub w cysternie w temperaturze 20 °C nie przekracza 200 kPa (2 bary), i które podczas przewozu nie są w stanie skroplonym lub schłodzonym skroplonym*”.

Zwolnienie to stosowane jest do wszystkich rodzajów naczyń i cystern oraz części maszyn i urządzeń i pozwala ono przewieźć cysterny lub maszyny wypełnione np. azotem po wyparciu oparów wcześniejszego gazu.

Kolejne zwolnienie dotyczy gazów znajdujących się w wyposażeniu eksploatacyjnym pojazdów i przewożenia go bez stosowania wymagań Umowy ADR „(np. w gaśnicach), w tym w częściach zapasowych (np. w napompowanych kołach); niniejsze wyłączenie stosuje się również do napompowanych kół przewożonych jako ładunek; gazów znajdujących się w wyposażeniu specjalnym pojazdu, które są niezbędne do pracy tego wyposażenia podczas przewozu (systemów chłodzących, zbiorników dla ryb, podgrzewaczy itp.), jak również zbiorników zapasowych do takiego wyposażenia lub próżnych nieoczyszczonych zbiorników przeznaczonych do wymiany, przewożonych w tej samej jednostce transportowej”.

Zwolnienie stosuje się także do „gazów zawartych w żywności (z wyjątkiem UN1950), w tym w napojach gazowanych; gazów znajdujących się w piłkach przeznaczonych do użytku w sporcie”.

3.2. Wyłączenia dotyczące przewozu paliw ciekłych

Przepisy Umowy ADR nie mają zastosowania podczas przewozu paliwa: „znajdującego się w zbiornikach pojazdu i służącego do jego napędu lub do pracy jego wyposażenia, które jest używane podczas przewozu lub przeznaczone do takiego użycia, w związku z wykonywaniem operacji transportowej”.

Paliwo to może być przewożone w zbiornikach stałych, zgodnych z odpowiednimi przepisami, połączonych bezpośrednio z silnikiem pojazdu lub z jego dodatkowym wyposażeniem, albo też w zbiornikach przenośnych (np. w kanistrach).

Zwolnienie to dotyczy ściśle określonych ilości paliwa, i tak pojemność całkowita zbiorników stałych na pojeździe nie powinna przekraczać 1500 litrów na jednostkę transportową, a pojemność zbiornika zamocowanego na przyczepie nie powinna przekraczać 500 litrów. W zbiornikach przenośnych (kanistrach) dopuszczalny jest przewóz najwyżej 60 litrów paliwa na jednostkę transportową. Ograniczenia te nie obowiązują w przypadku pojazdów służb ratowniczych.

W przypadku, gdy przewożony jest, zamocowany na pojeździe, kontener wyposażony w urządzenia do używania w czasie przewozu, uważany jest on za integralną część pojazdu i stosuje się w stosunku do niego takie same zwolnienia w odniesieniu do paliwa niezbędnego do pracy zamontowanych na nim urządzeń.

W przypadku wykorzystywania na pojeździe mieszanych metod zasilania, sumaryczna wielkość energii wszystkich źródeł zasilania na pojazd nie może przekroczyć 54000 MJ.

3.3. Zwolnienia dotyczące przewozu urządzeń do magazynowania i wytwarzania energii elektrycznej

Przepisy ADR nie mają zastosowania do urządzeń „służących do przechowywania i wytwarzania energii elektrycznej (np. akumulatorów litowych, kondensatorów elektrycznych, kondensatorów asymetrycznych, układów magazynowania w wodorkach metali i ogniów paliwowych):

- (a) *umieszczonych na stałe w pojeździe, wykonującym przewóz i przeznaczonych do napędzania jakiegokolwiek wyposażenia tego pojazdu;*
- (b) *zawartych w wyposażeniu, które jest używane podczas przewozu lub przeznaczone do takiego użycia (np. laptop)”.*

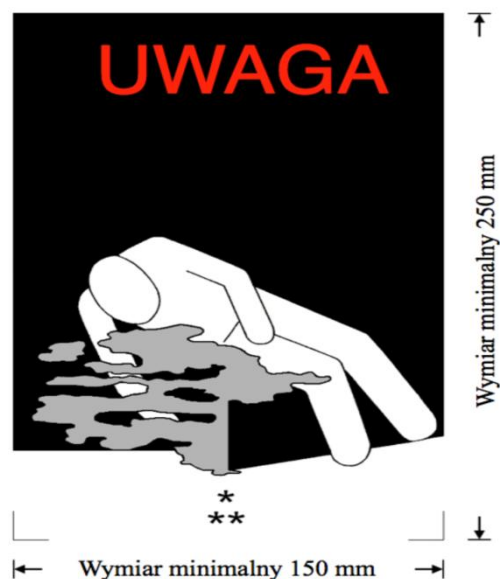
Zwolnienie to pozwala na transport urządzeń przenośnych zasilanych bateryjnie oraz użytkowanie pojazdów z zasilaniem hybrydowym i z ogniwami paliwowymi.

3.4. Zwolnienia dotyczące towarów niebezpiecznych stosowanych podczas przewozu jako czynnik chłodzący lub klimatyzujący

Zgodnie z postanowieniami ADR towary niebezpieczne, które „są tylko gazami duszącymi (które rozcieńczają lub zastępują tlen w powietrzu), gdy są stosowane w pojazdach lub kontenerach w celach chłodzenia lub klimatyzowania, podlegają tylko przepisom rozdziału 5.5.3.”

Zwolnienie to, podczas korzystania w transporcie np. z suchego lodu do celów chłodzenia towaru, pozwala dokonać przewozu stosując jedynie odpowiednio dobrane opakowanie, które jest w odpowiedni sposób opisane np. JAKO CZYNNIK CHŁODZĄCY DITLENEK WĘGLA (SUCHY LÓD). Dodatkowo przy braku wystarczającej wentylacji należy umieścić na pojeździe w punktach dostępu do ładunku znak przedstawiony na rysunku 1. Na oznakowaniu należy wpisać wielkimi literami nazwę czynnika chłodzącego np. DWUTLENEK WĘGLA, STAŁY oraz należy wpisać cel zastosowania np. JAKO CHŁODZIWO lub JAKO CZYNNIK CHŁODZĄCY.

Wymagane jest również odpowiednie przeszkolenie osób wykonujących takie operacje transportowe.

Rysunek 1. Znak ostrzegawczy dla pojazdów i kontenerów zawierających czynnik chłodzący
 Źródło: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. 2017 r., poz. 1119.

3.5. Zwolnienia dotyczące przewozu lamp zawierających towary niebezpieczne

Zgodnie z ADR 1.1.3.10. następujące lampy nie podlegają przepisom ADR pod warunkiem, że nie zawierają materiału promieniotwórczego i nie zawierają rtęci w ilościach przekraczających określone w przepisie szczególnym 366 działu 3.3:

- (a) *lampy pochodzące od osób i gospodarstw domowych w przypadku przewozu do punktu zbierania lub zakładu recyklingu;*

Zwolnienie to dotyczy to także lamp dostarczonych przez osoby indywidualne do pierwszego punktu zbierania, a następnie przewożonych do innego punktu zbierania, bezpośredniego przetwarzania lub recyklingu.

- (b) *lampy, z których każda zawiera nie więcej niż 1 g towarów niebezpiecznych i które zapakowano w taki sposób, aby w każdej sztuce przesyłki nie znajdowało się więcej niż 30 g towarów niebezpiecznych, pod warunkiem, że:*

- (i) *lampy wyprodukowano zgodnie z certyfikowanym systemem zarządzania jakością; Do tego celu można zastosować normę ISO 9001. oraz*
- (ii) *każda lampa jest indywidualnie zapakowana w opakowania wewnętrzne oddzielone przekładkami lub owinięta materiałem amortyzującym w celu ochrony i zapakowana w wytrzymałe opakowanie zewnętrzne spełniające wymagania zawarte w przepisach ogólnych podanych w 4.1.1.1 i przechodzące z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m;*
- (c) *zużyte, uszkodzone lub wadliwe lampy, z których każda zawiera nie więcej niż 1 g towarów niebezpiecznych, przy czym każda sztuka przesyłki nie może zawierać więcej*

niż 30 g towarów niebezpiecznych podczas przewozu z punktu zbierania lub zakładu recyklingu. Lampy powinny być zapakowane w wytrzymałe opakowania zewnętrzne, które są wystarczająco wytrzymałe, aby zapobiec uwolnieniu zawartości w normalnych warunkach przewozu, spełniające wymagania zawarte w przepisach ogólnych podanych w 4.1.1.1 i przechodzące z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m.

- (d) lampy zawierające wyłącznie gazy grup A i O (zgodnie z 2.2.2.1), jeżeli są zapakowane w taki sposób, że rozrzut wywołany pęknięciem lampy ograniczony będzie do wewnętrznej przestrzeni sztuki przesyłki”.

Zwolnienie to pozwala na transport np. żarówek kompaktowych przez osoby prywatne do przetworzenia, lub firmy jeśli są zapakowane w odpowiednie opakowanie.

4. ZWOLNIENIA W ŁAŃCUCHU TRANSPORTOWYM ZAWIERAJĄCYM PRZEWÓZ MORSKI LUB LOTNICZY

Nie jest to bezpośrednio wyłączenie spod przepisów, ale pozwala na niestosowanie wszystkich wymagań ADR. Zgodnie z ADR 1.1.4.2.1

„Sztuki przesyłek, kontenery, cysterny przenośne, kontenery-cysterny i MEGC, które nie spełniają wymagań ADR dotyczących pakowania, pakowania razem, oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych, ale są zgodne z wymaganiami Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO, powinny być dopuszczone do przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub lotniczy pod następującymi warunkami:

- (a) jeżeli sztuki przesyłek nie są oznakowane znakami i nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z ADR, to powinny być oznakowane znakami i nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z wymaganiami Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO;
- (b) w odniesieniu do pakowania razem w do jednej sztuki przesyłki, powinny być stosowane wymagania Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO;
- (c) w przypadku przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski, jeżeli kontenery, cysterny przenośne lub kontenery-cysterny i MEGC nie są oznakowane i zaopatrzone w nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3 załącznika, to powinny być one oznakowane i zaopatrzone w nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3 Kodeksu IMDG. W takim przypadku, w odniesieniu do oznakowania pojazdu, mają zastosowanie jedynie przepisy podane w 5.3.2.1.1 załącznika. Wymaganie to stosuje się również do przewozu próżnych

nieoczyszczonych cystern przenośnych, kontenerów-cystern i MEGC, do czasu ich oczyszczenia.

Powyższe odstępstwo nie ma zastosowania do przewozu towarów sklasyfikowanych jako niebezpieczne w klasach 1 do 9 zgodnie z ADR, a nieuznanych za niebezpieczne według Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO”.

Pozwala ono na transport drogowy towarów niebezpiecznych zapakowanych i oznakowanych niezgodnie z Umową ADR, ale zgodnie z przepisami dotyczącymi przewozu towarów niebezpiecznych w innych modalnościach. Zapis w dokumentacji przewozowej „Carriage in accordance with 1.1.4.2.1” jest w takiej sytuacji niezbędny.

5. ZWOLNIENIA ZE WZGLĘDU NA ILOŚĆ TOWARU NIEBEZPIECZNEGO

5.1. Zwolnienie dotyczące opakowań próżnych nieoczyszczonych

„Opakowania próżne nieoczyszczone (w tym DPPL i opakowania duże), które zawierały materiały klas 2, 3, 4.1, 5.1, 6.1, 8 i 9, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli zastosowano środki wystarczające do usunięcia wszystkich zagrożeń. Zagrożenia uważa się za usunięte, jeżeli zastosowano środki wystarczające do usunięcia wszystkich zagrożeń określonych w klasach od 1 do 9”.

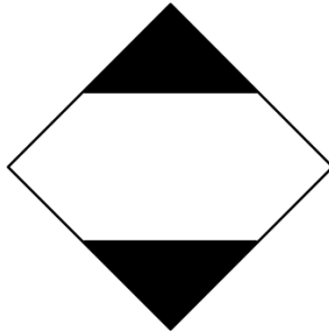
Pozwala na transport opakowań po towarach niebezpiecznych (z wyjątkiem klasy 1,4.2, 4.3, 5.2, 6.2 i 7) o ile zostały usunięte zagrożenia pozwalające do zaliczenia ich jako towar niebezpieczny. W ten sposób przedsiębiorstwo może zmniejszyć lub uniknąć nadawania próżnych opakowań jako towar niebezpieczny.

5.2. Zwolnienie dotyczące towarów niebezpiecznych zapakowanych w ilości ograniczonej

Zwolnienie pozwala nadawać towary niebezpieczne z pominięciem wszystkich zapisów w Umowie ADR z wyjątkiem wskazanych w ADR 3.4.1.

Dla każdego towaru niebezpiecznego wskazano „ilości ograniczone” w tabeli A mieszczące się w przedziale od 0 do 5 litrów lub kilogramów. Należy opakowanie wewnętrzne nieprzekraczające ilości ograniczonej, umieścić w opakowaniu zewnętrznym. Sztuka przesyłki nie powinna przekroczyć 30 kg brutto dla opakowania zewnętrznego i 20 kg brutto dla tac obciążonych folią rozciągliwą lub termokurczliwą (spełniając wymagania ADR 4.1.1.1, 4.1.1.2 i 4.1.1.4 do 4.1.1.8)

Sztuki przesyłki oznaczone muszą być znakiem zamieszczonym na rysunku 2, w minimalnym rozmiarze 100 x 100 mm według krawędzi i minimalną szerokością linii 2 mm.

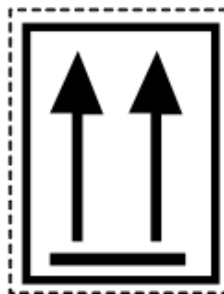

Rysunek 2. Znak dla sztuk przesyłek zawierających towary niebezpieczne w ilościach ograniczonych

Źródło: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. 2017 r., poz. 1119.

Znak ma być dobrze czytelny i odporny na czynniki atmosferyczne. Jest dopuszczalne zmniejszenie znaku do 50 x 50 mm i grubości linii do 1 mm, w razie niewystarczającej wielkości opakowania zewnętrznego aby umieścić pełnowymiarowe oznaczenie.

Jeżeli transportujemy ciecz należy również umieścić strzałki kierunkowe (Rysunek 3) na dwóch przeciwległych bokach. Strzałki kierunkowe nie są wymagane między innymi dla aerozoli (ADR 5.2.1.10.2. e)) lub opakowaniach zewnętrznych zawierających towary niebezpieczne w hermetycznie zamkniętych opakowaniach wewnętrznych o pojemności nie większej niż 500 ml każde (ADR 5.2.1.10.2 f)).

Rys. 3. Strzałki kierunkowe

Źródło: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. 2017 r., poz. 1119.

W razie stosowania opakowań zbiorczych należy oznaczyć je napisem “OPAKOWANIE ZBIORCZE” (minimalna wysokość liter 12 mm) oraz powtórzona po angielsku, francusku lub niemiecku jeśli przesyłka ma opuścić granicę państwa – np. za pomocą napisu OVERPACK. Musi również zostać powtórzony znak dla ilości ograniczonej i strzałek kierunkowych.

W razie przewozu ponad 8 ton brutto towarów na wyłączeniu, ilości ograniczone i masie maksymalnej powyżej 12 ton, należy oznaczyć jednostkę transportową, z przodu i z tyłu, znakiem dla sztuk przesyłki zawierających towary niebezpieczne w ilościach

ograniczonych, w rozmiarze 250 x 250 mm według krawędzi. W razie przewozu towarów niebezpiecznych w ilościach ograniczonych w kontenerach, należy oznaczyć również kontener na wszystkich czterech ścianach bocznych.

5.3. Zwolnienia dotyczące towarów niebezpiecznych zapakowanych w ilościach wyłączonych

W tabeli A każdemu towarowi niebezpiecznemu przypisano jeden z kodów w zakresie E0-E5. W zależności od kodu, zgodnie z wymaganiami ilościowymi przedstawionymi w tabeli 1, można nadawać towary niebezpieczne stosując się, w zakresie wymagań ogólnych, tylko do:

- a) wymagań dotyczących szkolenia (dział 1.3 ADR);
- b) wymagań dotyczących kwalifikacji towarów niebezpiecznych;
- c) wymagań dotyczących pakowania (ADR 4.1.1.1, 4.1.1.2, 4.1.1.4 i 4.1.1.6).

Tabela 1. Maksymalne ilości towaru dla poszczególnych kodów w ilościach wyłączonych

Kod	Maksymalna ilość netto na opakowanie wewnętrzne (w gramach dla materiałów stałych i w ml dla materiałów ciekłych i gazów)	Maksymalna ilość netto na opakowanie zewnętrzne (w gramach dla materiałów stałych i w ml dla materiałów ciekłych i gazów, lub suma gramów i ml przypadku pakowania razem)
E0	Niedopuszczony jako ilości wyłączone	
E1	30	1000
E2	30	500
E3	30	300
E4	1	500
E5	1	300

Źródło: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. 2017 r., poz. 1119.

W przypadku wysyłki gazów stosowana jest pojemność wodna zastosowanych opakowań.

Korzystając z tego wyłączenia wolno stosować niecertyfikowane opakowania, ale muszą spełniać wymogi działu 4 ADR wskazane wyżej, oraz dodatkowo wymogi wskazane w ADR 3.5.2:

Opakowania stosowane do przewozu towarów niebezpiecznych w ilościach wyłączonych, powinny odpowiadać następującym wymaganiom:

- (a) Powinny posiadać opakowanie wewnętrzne, a każde opakowanie wewnętrzne powinno być wykonane z tworzywa sztucznego (o grubości minimalnej ścianek 0,2

mm, jeżeli używane jest do materiałów ciekłych) lub ze szkła, porcelany, kamionki lub metalu (patrz również 4.1.1.2), a zamknięcia każdego opakowania wewnętrznego powinny być pewnie zablokowane w miejscu ustawienia za pomocą drutu, taśmy lub innym skutecznym sposobem; każde naczynie mające kołnierz z wytłoczonym gwintem powinno posiadać kołpak uszczelniający. Zamknięcie powinno być odporne na oddziaływanie zawartości;

- (b) Każde opakowanie wewnętrzne powinno być bezpiecznie zapakowane w opakowanie pośrednie z materiałem wyścielającym w taki sposób, aby w normalnych warunkach przewozu nie nastąpiło jego rozerwanie, przebicie lub nie nastąpił wyciek zawartości. W odniesieniu do materiałów ciekłych, opakowanie pośrednie lub zewnętrzne powinno zawierać dostateczną ilość materiału absorpcyjnego w celu zaabsorbowania całej zawartości opakowań wewnętrznych. Umieszczony w opakowaniu pośrednim materiał absorpcyjny może być jednocześnie materiałem wyścielającym. Towary niebezpieczne nie powinny reagować niebezpiecznie z materiałem wyścielającym, materiałem absorpcyjnym i materiałem opakowania ani obniżać integralności lub działania tych materiałów. W razie rozerwania lub wycieku opakowanie powinno przejść całą zawartość, niezależnie od położenia sztuki przesyłki;*
- (c) Opakowanie pośrednie powinno być bezpiecznie zapakowane w mocne, sztywne opakowanie zewnętrzne (drewniane, tekturowe lub z innego równie mocnego materiału);*
- (d) Każdy typ sztuki przesyłki powinien odpowiadać przepisom podanym w 3.5.3;*
- (e) Każda sztuka przesyłki powinna mieć takie rozmiary, aby posiadała dostateczną powierzchnię do naniesienia wszystkich niezbędnych znaków;*
- (f) Dopuszcza się stosowanie opakowań zbiorczych, w których można również umieszczać sztuki przesyłek z towarami niebezpiecznymi lub towary niepodlegające wymaganiom ADR”.*

Dodatkowo należy przeprowadzić badanie opakowania zgodnie z 3.5.3 ADR:

“Gotowa sztuka przesyłki, przygotowana jak do przewozu, z opakowaniami wewnętrznymi napelnionymi, co najmniej do 95% ich pojemności dla materiałów stałych lub, co najmniej do 98% dla materiałów ciekłych, powinny wytrzymać, bez uszkodzenia któregośkolwiek opakowania wewnętrznego lub wycieku z niego, oraz bez znaczącego obniżenia jego skuteczności, badania opisane poniżej, co powinno być udokumentowane w odpowiedni sposób:

- (a) Zrzut na sztywną, poziomą, niesprężynującą powierzchnię z wysokości 1,8 m:*

(i) Jeżeli próbka ma kształt skrzyni, to powinna być zrzucona w każdym z następujących ustawień:

- płasko na dno;
- płasko na pokrywę;
- płasko na najdłuższy bok;
- płasko na najkrótszy bok;
- na naroże.

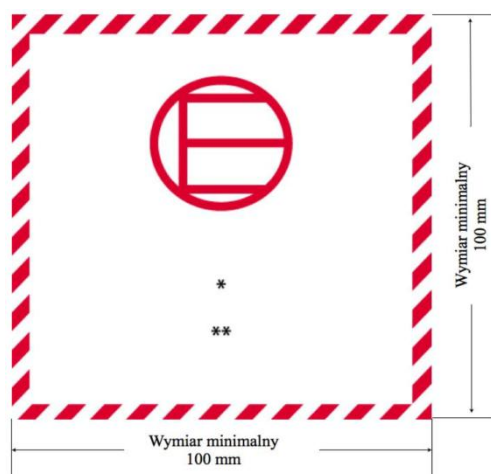
(ii) Jeżeli próbka ma kształt bębna, to powinna być zrzucona w każdym z następujących ustawień:

- po przekątnej przestrzennej bębna na górną krawędź, przy czym środek ciężkości powinien być położony bezpośrednio nad punktem uderzenia;
- po przekątnej przestrzennej bębna na dolną krawędź;
- płasko na bok;

UWAGA: Każdy z powyższych zrzutów może być przeprowadzony na różnych, ale identycznych sztukach przesyłek.

(b) Obciążenie stosowane na górną powierzchnię przez 24 godziny, powinno być równoważne masie całkowitej identycznych sztuk przesyłek spiętrzonych na wysokość 3 m (włącznie z tą próbką)''.

Sztukę przesyłki oznakowuje się nalepką przedstawioną na rysunku nr 4 umieszczając na niej numer nalepki ostrzegawczej dotyczącej zapakowanego towaru niebezpiecznego oraz nazwę nadawcy lub odbiorcy, jeśli nie jest podana w innym miejscu sztuki przesyłki.

Rys. 4. Znak dla ilości wyłączonych

Źródło: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. 2017 r., poz. 1119.

W razie stosowania opakowań zbiorczych należy oznaczyć je napisem „OPAKOWANIE ZBIORCZE” (minimalna wysokość liter 12 mm) oraz powtórzona po angielsku, francusku lub niemiecku jeśli przesyłka ma opuścić granicę państwa – np. za pomocą napisu OVERPACK. Musi również zostać powtórzony znak dla ilości wyłączonych. Maksymalna liczba sztuk przesyłki przygotowanych zgodnie z wyłączeniem ilości wyłączonych, jaką można umieścić w pojeździe lub kontenerze nie powinna przekroczyć 1000 sztuk. Natomiast w dokumencie przewozowym należy użyć zwrotu „Towary niebezpieczne w ilościach wyłączonych” oraz wskazać liczbę sztuk przesyłek.

Dodatkowe wymagania zmniejszają atrakcyjność tego wyłączenia, zwiększając nakład pracy jaki musi wykonać nadawca oraz jego odpowiedzialność odnośnie zastosowanych opakowań i przygotowania sztuki przesyłki. Jest ono głównie używane w transporcie lotniczym.

5.4. Zwolnienie dotyczące ilości przewożonych w jednostce transportowej

W tabeli A każdemu towarowi niebezpiecznemu przypisano kategorii transportową pozwalającą wyliczyć liczbę punktów ADR jaką stanowią znajdujące się na jednostce transportowej towary niebezpieczne. Dopóki liczba punktów ADR nie przekroczy 1000 - przewozu może dokonać przewoźnik posiadający gaśnice typu ABC z plombą jednorazową i wskazaną datą kolejnego badania (brak wymaganego dodatkowego wyposażenia i oznakowania pojazdu oraz zaświadczenia ADR kierowcy). Dokładny wykaz przepisów nieobowiązujących w razie korzystania znajdują się pod ADR 1.1.3.6.2.

W celu obliczenia liczby punktów na pojeździe należy ilość towaru niebezpiecznego pomnożyć przez mnożnik przypisany do danej kategorii transportowej i zsumować według kategorii transportowej w całej jednostce transportowej. Ilości towaru niebezpiecznego branego do obliczeń oznacza (według ADR 1.1.3.6.3):

- odnośnie przedmiotów masę brutto w kilogramach (odnośnie przedmiotów klasy 1 masę netto materiału wybuchowego w kilogramach; odnośnie towarów niebezpiecznych umieszczonych w maszynach lub wyposażeniu określonym Załączniku do przepisów, całkowitą ilość towarów niebezpiecznych określonych odpowiednio w kilogramach lub w litrach);
- odnośnie do materiałów stałych, gazów skroplonych, gazów schłodzonych skroplonych oraz gazów rozpuszczonych, masę netto w kilogramach;
- odnośnie do materiałów ciekłych całkowitą ilość towarów niebezpiecznych określoną w litrach;

- odnośnie do gazów sprężonych, gazów zaadsorbowanych i chemikaliów pod ciśnieniem, pojemność wodną naczynia w litrach.

Mnożnik przyjmujemy (zgodnie z ADR 1.1.3.6.4):

- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „1” pomnożona przez 50; ilości materiałów i przedmiotów UN: 0081, 0082, 0084, 0241, 0331, 0332, 0482, 1005 i 1017, pomnożona przez 20;
- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „2” pomnożona przez 3;
- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „3” pomnożona przez 1;
- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „4” pomnożona przez 0.

W dokumentacji przewozowej nie jest wymagane umieszczanie wyliczeń, ale należy podać całkowitą ilość towarów niebezpiecznych każdej kategorii transportowej. Ułatwienia wynikające z wyłączenia dotyczą głównie przewoźnika - nadawca i załadowca ma wykonać swoje obowiązki jak przy nadawaniu towaru niebezpiecznego na warunkach ogólnych ADR. Nie można też zmusić przewoźnika do skorzystania z wyłączenia, jest to możliwość a nie obowiązek. Najczęściej jest ono wykorzystywane podczas przewozu próżnych opakowań po towarach niebezpiecznych podczas ich zwrotu do właściciela lub transportu do utylizacji.

6. ZWOLNIENIA ZE WZGLĘDU NA PRZEPIS SZCZEGÓLNY

Niektóre towary niebezpieczne są wyłączone, częściowo lub w całości, spod przepisów Umowy ADR na mocy przepisów szczególnych, pod warunkiem, że taki przepis szczególny został wskazany w Tabeli A. W tabeli 2 przedstawione zostały przepisy szczególne oraz numery UN towarów, w stosunku do których te przepisy są stosowane.

Tabela 2. Przepisy szczególne dotyczące zwolnień spod Umowy ADR

Przepis szczególny	Treść	Numer UN
32	<i>Material ten w każdej innej postaci nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1346
37	<i>Jeżeli materiał ten jest powlekany, to nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1398
38	<i>Jeżeli materiał ten zawiera nie więcej niż 0,1% węgla wapnia, to nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1403
39	<i>Jeżeli materiał ten zawiera mniej niż 30% lub nie mniej niż 90% krzemu, to nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1408
45	<i>Siarczki i tlenki antymonu zawierające nie więcej niż 0,5% arsenu w przeliczeniu na masę całkowitą, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 1549, UN 3141
47	<i>Żelazycyjanki i żelazocyjanki nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 1588
59	<i>Jeżeli materiał ten zawiera nie więcej niż 50% magnezu, to nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1869
62	<i>Jeżeli materiał ten zawiera nie więcej niż 4% wodorotlenku sodu, to nie podlega przepisom ADR."</i>	UN 1907
65	<i>Roztwory wodne nadtlenku wodoru, zawierające mniej niż 8% nadtlenku wodoru, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 2984
66	<i>Cynober nie podlega przepisom ADR</i>	UN 2025
119	<i>Przepis ten obejmuje urządzenia chłodnicze, w tym lodówki i inne urządzenia zaprojektowane dla potrzeb przechowywania w nich żywności lub innych rzeczy w niskiej temperaturze oraz urządzenia klimatyzacyjne. Urządzenia chłodnicze i podzespoły urządzeń chłodniczych nie podlegają przepisom ADR, jeżeli zawierają mniej niż 12 kg gazu klasy 2, grupy A lub O, zgodnie z 2.2.2.1.3 lub mniej niż 12 litrów roztworu amoniaku (UN 2672).</i>	UN 2857
135	<i>Dwuwodna sól sodowa kwasu dichloroizocyjanurowego nie spełnia kryteriów klasyfikacyjnych klasy 5.1 i nie podlega przepisom ADR, chyba że spełnia kryteria klasyfikacyjne innej klasy.</i>	UN 2465
138	<i>Cyjanek p-bromobenzylu nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1694, UN 3449,
141	<i>Produkty, które przeszły dostateczną obróbkę cieplną, w wyniku, której nie stwarzają żadnego zagrożenia podczas przewozu, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 2969
142	<i>Mąka z ziaren soi ekstrahowana rozpuszczalnikiem, zawierająca nie więcej niż 1,5% oleju i o wilgotności nie większej niż 11%, która faktycznie pozbawiona jest rozpuszczalnika zapalnego, nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 2217
144	<i>Roztwory wodne zawierające nie więcej niż 24% objętościowych alkoholu nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 1170, UN 3965
145	<i>Napoje alkoholowe zaliczone do III grupy pakowania, przewożone w naczyniach o pojemności nie większej niż 250 litrów, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 3065
168	<i>Azbest, który jest zanurzony lub unieruchomiony w lepiszczu naturalnym lub sztucznym (takim jak cement, tworzywo sztuczne, asfalt, żywice lub ruda mineralna) w taki sposób, że nie jest możliwe uwolnienie podczas przewozu niebezpiecznych ilości włókien azbestu łatwych do wchłaniania drogą oddechową, nie podlega przepisom ADR. Wyroby zawierające azbest, które nie spełniają powyższego warunku, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli są zapakowane w taki sposób, że nie jest możliwe uwolnienie podczas przewozu niebezpiecznych ilości włókien azbestu łatwych do wchłaniania drogą oddechową.</i>	UN 2212, UN 2590
169	<i>Bezwodnik ftalowy w stanie stałym oraz bezwodniki kwasu tetrawodoroftalowego, zawierające nie więcej niż 0,05% bezwodnika maleinowego, nie podlegają przepisom ADR. Bezwodnik ftalowy stopiony, o temperaturze wyższej od jego temperatury zapłonu, zawierający nie więcej niż 0,05% bezwodnika maleinowego, powinien być zaklasyfikowany do UN 3256.</i>	UN 214, UN 2698
177	<i>Siarczan baru nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1564
188	<i>Ogniwa i akumulatory przeznaczone do przewozu nie podlegają innym przepisom ADR, jeżeli spełniają następujące wymagania:</i>	UN 3090, UN 3091,

	<p>(a) Dla ogniw zawierających lit metaliczny lub stopy litu, zawartość litu jest nie większa niż 1 g, a dla ogniw litowo-jonowych, zdolność magazynowania energii, w watogodzinach jest nie większa niż 20 Wh;</p> <p>(b) Dla akumulatorów zawierających lit metaliczny lub stopy litu, całkowita zawartość litu jest nie większa niż 2 g, a dla akumulatorów litowo-jonowych zdolność magazynowania energii, w watogodzinach jest nie większa niż 100 Wh. Akumulatory litowo-jonowe podlegające temu przepisowi, z wyjątkiem tych, które zostały wyprodukowane przed 1 stycznia 2009 r., powinny mieć na zewnętrznej powierzchni obudowy oznakowanie wskazujące zdolność magazynowania energii w watogodzinach;</p> <p>(c) Każde ogniwo lub akumulator spełnia wymagania określone w 2.2.9.1.7 (a) i (e);</p> <p>(d) Ogniwa i akumulatory, za wyjątkiem, gdy są one zainstalowane w urządzeniu, powinny być zapakowane w opakowanie wewnętrzne chroniące w całości ogniwo lub akumulator. Ogniwa i akumulatory powinny być zabezpieczone przed zwarcie. Obejmuje to również ochronę przed kontaktem z materiałami przewodzącymi znajdującymi się w tym samym opakowaniu, które mogą spowodować zwarcie. Opakowanie wewnętrzne powinno być pakowane w mocne opakowania zewnętrzne zgodne z przepisami 4.1.1.1, 4.1.1.2 i 4.1.1.5;</p> <p>(e) Ogniwa i akumulatory zainstalowane w urządzeniu, powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniem i zwarcie, a urządzenie powinno być wyposażone w skuteczne środki zapobiegające przypadkowemu zadziałaniu. Wymagań tych nie stosuje się do urządzeń, które z założenia są aktywne podczas przewozu (nadajniki identyfikacji radiowej (RFID), zegary, czujniki itp.), i które nie są w stanie generować niebezpiecznego wzrostu ciepła. Jeżeli akumulatory zainstalowane są w urządzeniu, to te urządzenie powinno być zapakowane w mocne opakowanie zewnętrzne wykonane z odpowiedniego materiału o wymaganej wytrzymałości i o konstrukcji dostosowanej do jego zawartości i przewidywanego przeznaczenia, z wyjątkiem przypadku, gdy urządzenie, w którym znajduje się akumulator, zapewnia jego wymaganą ochronę;</p> <p>(f) Każda sztuka przesyłki powinna być oznakowana odpowiednim znakiem dla akumulatora litowego, podanym w 5.2.1.9: Wymaganie to nie ma zastosowania do: sztuk przesyłek zawierających jedynie akumulatory guzikowe zainstalowane w urządzeniu (włącznie z płytkami drukowanymi); oraz sztuk przesyłek zawierających nie więcej niż 4 ogniwa lub 2 akumulatory zainstalowane w urządzeniu, gdy w danej partii towaru znajdują się nie więcej niż 2 sztuki przesyłek.</p> <p>(g) Za wyjątkiem przypadków, gdy akumulatory zainstalowane są w urządzeniach, każda sztuka przesyłki powinna przechodzić z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m, w każdym z ustawień, bez uszkodzenia zawartych w niej ogniw lub akumulatorów, bez przemieszczenia zawartości umożliwiającego bezpośredni kontakt pomiędzy akumulatorami (lub ogniwami) i bez uwolnienia zawartości; oraz</p> <p>(h) Za wyjątkiem przypadków, gdy akumulatory zainstalowane są w urządzeniach lub są zapakowane wraz z nimi, sztuki przesyłek nie powinny przekraczać masy brutto 30 kg.</p> <p>Określenie „zawartość litu” użyte powyżej, jak również w pozostałym tekście ADR, oznacza masę litu w anodzie ogniwa z litu metalicznego lub stopu litu. Dla akumulatorów zawierających lit metaliczny i akumulatorów litowo-jonowych przewidziano oddzielne pozycje w celu ułatwienia przewozu tych akumulatorów konkretnymi rodzajami transportu i zapewnienia możliwości stosowania różnych sposobów prowadzenia akcji ratowniczych w sytuacjach awaryjnych.”</p>	UN 3480, UN 3481
190	Urządzenia rozpylające pojemników aerozolowych powinny być zabezpieczone przed przypadkowym uwolnieniem zawartości pojemnika. Pojemniki aerozolowe o pojemności nieprzekraczającej 50 ml, niezawierające składników trujących, nie podlegają przepisom ADR.	UN 1950

191	<i>Naczynia małe, o pojemności nieprzekraczającej 50 ml, niezawierające składników trujących, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 2037
199	<i>Związki ołowiu, które zmieszane w stosunku 1:1000 z 0,07 molowym roztworem kwasu solnego i mieszane przez 1 godzinę w temperaturze 23 ± 2 °C wykazują rozpuszczalność nie większą niż 5% (patrz ISO 3711:1990 „Pigmenty chromianu ołowiu i pigmenty chromianu ołowiowo - molibdenowego – Właściwości i metody badań”) uważane są za nierozpuszczalne i nie podlegają przepisom ADR, jeżeli nie spełniają kryteriów umożliwiających zaliczenie ich do innych klas.”</i>	UN 2291
208	<i>Handlowy azotan wapnia nawozowy składający się głównie z soli podwójnej (azotanu wapnia z azotanem amonu), zawierający nie więcej niż 10% azotanu amonu i nie mniej niż 12% wody krystalizacyjnej, nie podlega przepisom ADR.”</i>	UN 1454
215	<i>Pozycję tę stosuje się tylko do materiału technicznie czystego lub do zawierających go formułacji, o TSR wyższej niż 75 °C; nie stosuje się jej do formułacji, które są materiałami samoreaktywnymi (odnośnie do materiałów samoreaktywnych, patrz 2.2.41.4). Mieszaniny jednorodne zawierające nie więcej niż 35% masowych azodikarbonamidu i nie mniej niż 65% materiału obojętnego, niespełniające kryteriów innych klas, nie podlegają przepisom ADR.”</i>	UN 3242
216	<i>Mieszaniny materiałów stałych niepodlegających przepisom ADR z materiałami zapalnymi ciekłymi mogą być przewożone pod tą pozycją bez uprzedniego zastosowania kryteriów klasyfikacyjnych klasy 4.1 pod warunkiem, że podczas załadunku oraz zamykania opakowania lub jednostki transportowej cargo nie występują widoczne wycieki. Szczelnie zamknięte opakowania i przedmioty, zawierające mniej niż 10 ml materiałów zapalnych ciekłych, II lub III grupy pakowania, zaabsorbowanych w materiale stałym, nie podlegają przepisom ADR, pod warunkiem, że nie występuje w nich wolna ciecz.</i>	UN 3175
219	<i>Mikroorganizmy zmodyfikowane genetycznie (GMMO) i organizmy zmodyfikowane genetycznie (GMO), zapakowane i oznakowane zgodnie z instrukcją pakowania P904 podaną w 4.1.4.1, nie podlegają żadnym innym przepisom ADR. Jeżeli GMMO lub GMO spełniają kryteria klasyfikacyjne do klasy 6.1 lub 6.2 (patrz 2.2.61 lub 2.2.62), to stosuje się przepisy ADR dotyczące przewozu materiałów trujących lub materiałów zakaźnych.</i>	UN 3245
226	<i>Formułacje tej substancji, zawierające co najmniej 30% nietłotnego, niepalnego flegmatyzatora, nie podlegają przepisom ADR.”</i>	UN 3251
238 b)	<i>„Akumulatory bezobsługowe (żelowe) nie podlegają przepisom ADR, jeżeli w temperaturze 55°C, elektrolit nie wypływa z przebitej lub pękniętej obudowy, oraz jeżeli akumulatory opakowane jak do przewozu, mają bieguny zabezpieczone przed zwarcie.</i>	UN 2800
241	<i>Formułacja powinna być przygotowana w taki sposób, aby pozostawała jednorodna i nie rozdzielała się podczas przewozu. Formułacje o niskiej zawartości nitrocelulozy nie podlegają przepisom ADR pod warunkiem, że nie wykazują właściwości niebezpiecznych podczas badania ich podatności do detonacji, deflagracji lub wybuchu, gdy są ogrzewane pod zamknięciem zgodnie z warunkami badań serii, odpowiednio, 1 (a), 2 (b) i 2 (c) Części I Podręcznika Badań i Kryteriów, a także nie wykazują właściwości materiałów zapalnych stałych, gdy są badane zgodnie z testem nr 1 podanym w rozdziale 33.2.1.4 Części I Podręcznika Badań i Kryteriów (materiał w postaci wiórków, w razie potrzeby rozdrobnionych i przesianych do cząstek o wymiarach mniejszych niż 1,25 mm).</i>	UN 2557
242	<i>Siarka nie podlega przepisom ADR, jeżeli została odpowiednio uformowana (np. w bryłki, granule, tabletki, pastylki lub płatki).</i>	UN 1350
249	<i>Żelazocer, stabilizowany w celu zapobieżenia korozji, zawierający nie mniej niż 10% żelaza, nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1323
251	<i>Pozycja ZESTAW CHEMICZNY lub ZESTAW PIERWSZEJ POMOCY (...) Przewożone w pojazdach zestawy pierwszej pomocy lub zestawy naprawcze nie podlegają przepisom ADR....</i>	UN 3316
252	<i>“Roztwory wodne azotanu amonu o stężeniu nieprzekraczającym 80%, zawierające nie więcej niż 0,2% materiału palnego, nie podlegają przepisom ADR pod warunkiem, że azotan amonu pozostaje w roztworze w każdych warunkach występujących podczas przewozu.</i>	UN 2426
271	<i>„...Mieszaniny zawierające nie mniej niż 98% masowych flegmatyzatora nie podlegają przepisom ADR....”</i>	UN 0143

283	<p>Przedmioty zawierające gaz, stosowane jako elementy amortyzujące wstrząsy, łącznie z urządzeniami absorbującymi energię uderzenia, lub amortyzatory pneumatyczne, nie podlegają przepisom ADR pod warunkiem, że:</p> <p>(a) każdy przedmiot ma przestrzeń gazową nie większą niż 1,6 litra i ciśnienie ładunku nieprzekraczające 280 barów, przy czym iloczyn wartości objętości przestrzeni gazowej (w litrach) i ciśnienia ładunku (w barach) nie przekracza 80 (np. 0,5 litra przestrzeni gazowej i 160 barów ciśnienia, 1 litr przestrzeni gazowej i 80 barów ciśnienia, 1,6 litra przestrzeni gazowej i 50 barów ciśnienia lub 0,28 litra przestrzeni gazowej i 280 barów ciśnienia);</p> <p>(b) każdy przedmiot charakteryzuje się minimalnym ciśnieniem rozerwania 4-krotnie wyższym od ciśnienia ładunku w temperaturze 20°C dla przestrzeni gazowej nie większej niż 0,5 litra i 5-krotnie wyższym dla przedmiotów o przestrzeni gazowej większej niż 0,5 litra;</p> <p>(c) każdy przedmiot wykonany jest z materiału, który w przypadku rozerwania nie ulega fragmentacji;</p> <p>(d) każdy przedmiot wykonany jest zgodnie z systemem zapewnienia jakości uznanym przez właściwą władzę; oraz</p> <p>(e) prototyp przedmiotu poddano badaniu na działanie ognia, które wykazało, że spadek ciśnienia w tym przedmiocie spowodowany zniszczeniem uszczelnienia lub zadziałaniem innego urządzenia obniżającego ciśnienie następuje w taki sposób, że przedmiot nie ulega fragmentacji lub wyrzutowi.</p>	UN 3356
286	Nitrocelulozowe membrany filtracyjne objęte tą pozycją, każda o masie nie większej niż 0,5 g, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli umieszczone są pojedynczo w przedmiotach lub w uszczelnionych pakietach.	UN 3270
289	Urządzenia bezpieczeństwa uruchamiane elektrycznie oraz urządzenia bezpieczeństwa pirotechniczne, zamontowane w pojazdach, wagonach, statkach lub statkach powietrznych bądź w ich kompletnych zespołach, takich jak: kolumny kierownicze, panele drzwiowe, fotele itp., nie podlegają przepisom ADR.”	UN 0503, UN 3268
291	Gazy palne skroplone powinny znajdować się w zespołach urządzenia chłodniczego. Zespoły te powinny być zaprojektowane i zbadane na ciśnienie, co najmniej 3-krotnie wyższe od ciśnienia roboczego tego urządzenia. Urządzenia chłodnicze powinny być zaprojektowane i zbudowane z uwzględnieniem obecności w nich gazu skroplonego, w sposób wykluczający, w normalnych warunkach przewozu, rozerwanie lub pęknięcie zespołów znajdujących się pod ciśnieniem. Urządzenia chłodnicze i podzespoły urządzeń chłodniczych nie podlegają przepisom ADR, jeżeli zawierają mniej niż 12 kg gazu.	UN 3358
296	Urządzenia ratownicze zapakowane w mocne, sztywne opakowania zewnętrzne o całkowitej masie brutto 40 kg, niezawierające innych towarów niebezpiecznych niż gazy sprężone lub skroplone klasy 2 grupy A lub O, w naczyniach o pojemności nie większej niż 120 ml, zainstalowane wyłącznie w celu aktywacji urządzenia, nie podlegają przepisom ADR.	UN 2990, UN 3072
302	Jednostki transportowe cargo fumigowane, niezawierające innych towarów niebezpiecznych, podlegają tylko przepisom rozdziału 5.5.2.	UN 3359
305	Materiały te, w stężeniach nie większych niż 50 mg/kg, nie podlegają przepisom ADR.	UN 2315, UN 3432, UN 3151, UN 3152
319	Materiały zapakowane i sztuki przesyłek, które są oznakowane zgodnie z instrukcją pakowania P650, nie podlegają żadnym innym przepisom ADR.	UN 3373
332	Azotan magnezowy sześciowodny nie podlega przepisom ADR.	UN 1474
335	Szczelne opakowania lub przedmioty zawierające mniej niż 10 ml materiału zagrażającego środowisku ciekłego, zaabsorbowanego w materiale stałym, ale bez oznak jego uwolnienia w opakowaniu lub przedmiocie, lub zawierające mniej niż 10 g materiału zagrażającego środowisku stałego, nie podlegają przepisom ADR.	UN 3077, UN 3082
345	Gaz ten znajdujący się w naczyniu kriogenicznym otwartym o pojemności maksymalnej 1 litr, z wbudowanymi podwójnymi ściankami	UN 1977

	<i>szklanymi, spomiędzy których usunięto powietrze (izolacja próżniowa), nie podlega przepisom ADR pod warunkiem, że każde naczynie jest przewożone w opakowaniu zewnętrznym zawierającym odpowiednie materiały wyścielające lub absorpcyjne, w celu ochrony opakowania przed uderzeniem.</i>	
346	<i>Naczynie kriogeniczne otwarte, zgodne z przepisami instrukcji pakowania P203 podanej w 4.1.4.1 i nie zawierające innych towarów niebezpiecznych, oprócz UN 1977 azotu schłodzonego skroplonego, który jest całkowicie zaabsorbowany w materiale porowatym, nie podlega żadnym innym przepisom ADR.</i>	UN 1977
361	<p><i>Pozycję tę stosuje się do kondensatorów dwuwarstwowych o zdolności magazynowania energii większej niż 0,3Wh. Kondensatory o zdolności magazynowania energii 0,3 Wh lub mniejszej nie podlegają przepisom ADR. Zdolność magazynowania energii oznacza ilość energii utrzymywanej przez kondensator, którą oblicza się na podstawie nominalnego napięcia i nominalnej pojemności. Wszystkie kondensatory, do których stosuje się niniejszą pozycję, włącznie z kondensatorami zawierającymi elektrolit, niespełniającymi kryteriów klasyfikacyjnych żadnej z klas towarów niebezpiecznych, powinny odpowiadać następującym warunkom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>(a) Kondensatory niezainstalowane w urządzeniu, powinny być przewożone w stanie nienaladowanym. Kondensatory zainstalowane w urządzeniu, powinny być przewożone albo w stanie nienaladowanym, albo powinny być zabezpieczone przed zwarcie;</i> <i>(b) Każdy kondensator powinien być zabezpieczony podczas przewozu przed potencjalnym zagrożeniem zwarcia w następujący sposób:</i> <i>(h) jeżeli zdolność magazynowania energii kondensatora jest nie większa niż 10 Wh albo, jeżeli zdolność magazynowania energii każdego kondensatora w module jest nie większa niż 10 Wh, to kondensator lub moduł powinien być zabezpieczony przed zwarcie lub wyposażony w metalową taśmę łączącą końcówki; oraz</i> <i>(i) (ii) jeżeli zdolność magazynowania energii kondensatora lub kondensator w module ma zdolność większą niż 10 Wh, to ten kondensator lub moduł powinien być wyposażony w metalową taśmę łączącą końcówki;</i> <i>(c) Kondensatory zawierające towary niebezpieczne powinny być tak skonstruowane, aby wytrzymały różnicę ciśnień 95 kPa;</i> <i>(d) Kondensatory powinny być zaprojektowane i zbudowane w taki sposób, aby możliwe było bezpieczne obniżenie ciśnienia, które może wzrosnąć podczas użytkowania, przez otwór wentylacyjny lub membranę odciążającą w obudowie kondensatora. Jakakolwiek ciecz, która uwolni się podczas obniżania ciśnienia powinna być zatrzymana przez obudowę lub urządzenie, w którym kondensator jest zainstalowany; oraz</i> <i>(e) Kondensatory powinny być oznakowane wartością jego zdolności magazynowania energii w Wh.</i> <p><i>Kondensatory zawierające elektrolit niespełniający kryteriów klasyfikacyjnych żadnej z klas towarów niebezpiecznych, również gdy są one zainstalowane w urządzeniu, nie podlegają innym przepisom ADR. Kondensatory zawierające elektrolit spełniający kryteria klasyfikacyjne którejkolwiek z klas towarów niebezpiecznych, o zdolności magazynowania energii nie większej niż 10 Wh, nie podlegają innym przepisom ADR, jeżeli nieopakowane przechodzą z wynikiem pozytywnym, bez utraty zawartości, badanie na swobodny spadek na niesprężystą powierzchnię z wysokości 1,2 m. Kondensatory zawierające elektrolit spełniający kryteria klasyfikacyjne którejkolwiek klasy towarów niebezpiecznych, które nie są zainstalowane w urządzeniu i mają zdolność magazynowania energii większą niż 10 Wh, podlegają przepisom ADR.</i></p> <p><i>Kondensatory zainstalowane w urządzeniu i zawierające elektrolit spełniający kryteria klasyfikacyjne którejkolwiek klasy towarów niebezpiecznych, nie podlegają innym przepisom ADR, pod warunkiem, że urządzenie te jest zapakowane w mocne opakowanie zewnętrzne wykonane z odpowiedniego materiału, o odpowiedniej wytrzymałości i konstrukcji, uwzględniającej jego przewidywane przeznaczenie i wykonane w taki sposób, aby uniemożliwiało przypadkowe zadziałanie kondensatorów podczas przewozu. Urządzenia wielkogabarytowe zawierające kondensatory mogą być kierowane do przewozu nieopakowane lub na paletach, pod warunkiem, że dla</i></p> 	UN 3499

	<p>kondensatorów w nich zainstalowanych zapewnione jest równoważne zabezpieczenie. <i>UWAGA: Kondensatory, posiadające napięcie szczytkowe wynikające z ich konstrukcji (np. kondensatory asymetryczne) nie podlegają niniejszej pozycji.</i></p>	
363 b)	<p>Silniki lub maszyny opróżnione z paliw ciekłych lub gazowych i które nie zawierają innych towarów niebezpiecznych, nie podlegają przepisom ADR. <i>UWAGA 1: Uznaje się, że silnik lub maszyna są opróżnione z paliwa ciekłego, gdy zbiornik paliwa ciekłego został opróżniony a silnik lub maszyna nie mogą działać z powodu braku paliwa. Elementy składowe silników lub maszyn, takie jak przewody paliwowe, filtry paliwa i wtryskiwacze nie muszą być umyte, osuszone lub oczyszczone, aby można było uznać, że są opróżnione z paliw ciekłych. Ponadto zbiornik paliwa ciekłego nie musi być myty ani czyszczony. <i>UWAGA2: Uznaje się, że silnik lub maszyna są opróżnione z paliwa gazowego, gdy zbiorniki paliwa gazowego są opróżnione z fazy ciekłej (w przypadku gazów skroplonych), ciśnienie w zbiornikach nie przekracza 2 barów a zawór zamykający dopływ paliwa lub zawór odcinający są zamknięte i zabezpieczone.</i></i></p>	UN 3528, UN 3530
363 g)	<p>Silniki lub maszyny nie podlegają żadnym innym wymaganiom ADR, jeżeli spełnione są następujące wymagania:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Silnik lub maszyna, włączając w to opakowania zawierające towary niebezpieczne, powinny spełniać wymagania konstrukcyjne określone przez właściwą władzę w państwie producenta; (b) Wszystkie zawory lub otwory (np. urządzenia oddechowe) powinny być zamknięte podczas przewozu; (c) Podczas przewozu silniki lub maszyny powinny być ustawione w takiej pozycji, aby zapobiec niezamierzonemu uwolnieniu towarów niebezpiecznych oraz zamocowane w taki sposób, aby zapobiec ich przemieszczeniu, które mogłoby spowodować zmianę ich orientacji lub uszkodzenie; (d) dla nr UN 3528 i UN 3530: <i>W przypadku gdy silnik lub maszyna zawiera więcej niż 60 litrów paliwa ciekłego i ma pojemność większą niż 450 litrów, lecz nie większą niż 3000 litrów, to wówczas powinien być oznakowany na dwóch przeciwległych stronach nalepkami ostrzegawczymi zgodnymi z 5.2.2. <i>W przypadku gdy silnik lub maszyna zawiera więcej niż 60 litrów paliwa ciekłego i ma pojemność większą niż 3000 litrów, to wówczas powinien być oznakowany na dwóch przeciwległych stronach nalepkami ostrzegawczymi zgodnymi z 5.3.1.7, odpowiadającymi nalepkom określonym w kolumnie (5) tabeli A w dziale 3.2. Nalepki powinny być umieszczone na podłożu w kontrastującym kolorze lub otoczone linią przerywaną lub ciągłą.</i></i> (e) (v) dla nr UN 3529: <i>W przypadku gdy zbiornik paliwa silnika lub maszyny ma pojemność wodną większą niż 450 litrów, lecz nie większą niż 1000 litrów, to wówczas powinien być oznakowany na dwóch przeciwległych stronach nalepkami zgodnymi z 5.2.2. W przypadku gdy zbiornik paliwa silnika lub maszyny ma pojemność wodną większą niż 1000 litrów to wówczas powinien być oznakowany na dwóch przeciwległych stronach nalepkami zgodnymi z 5.3.1.7, odpowiadającymi nalepkom określonym w kolumnie (5) tabeli A w dziale 3.2. Nalepki powinny być umieszczone na podłożu w kontrastującym kolorze lub otoczone linią przerywaną lub ciągłą.</i> (f) (vi) Dokument przewozowy określony w 5.4.1 jest wymagany wyłącznie wtedy gdy silnik lub maszyna zawiera więcej niż 1000 litrów paliwa ciekłego w przypadku UN 3528 i UN 3530, lub gdy zbiornik paliwa ma pojemność wodną większą niż 1000 litrów – w przypadku UN 3529. <p><i>Dokument przewozowy powinien zawierać dodatkowy zapis o treści: „Przewóz zgodny z przepisem szczególnym 363”.</i></p>	UN 3528, UN 3530
366	<p>Wyprodukowane przyrządy i przedmioty zawierające nie więcej niż 1 kg rtęci, nie podlegają ADR.</p>	UN 3528, UN 3530

372	(...) Kondensatory zawierające elektrolit niespełniający kryteriów klasyfikacyjnych żadnej klasy towarów niebezpiecznych, w tym kondensatory w module lub zamontowane w urządzeniu, nie podlegają przepisom ADR. ...	UN 3508
373	(...) Detektory promieniowania neutronowego zawierające więcej niż 1 g trifluorku boru, w tym detektory z lutowanymi połączeniami ze szkła, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli spełniają wymagania określone w (a) i są pakowane zgodnie z (b). Systemy detekcji promieniowania zawierające takie detektory nie podlegają przepisom ADR, jeżeli są pakowane zgodnie z (c).	UN 1008
375	Materiały te przewożone w opakowaniach pojedynczych lub kombinowanych, jeżeli opakowania pojedyncze lub opakowania wewnętrzne opakowań kombinowanych zawierają nie więcej niż 5 litrów w przypadku cieczy lub nie więcej niż 5 kg masy netto w przypadku materiałów stałych, nie podlegają żadnym innym przepisom ADR, pod warunkiem, że opakowania spełniają wymagania podane w 4.1.1.1, 4.1.1.2 oraz od 4.1.1.4 do 4.1.1.8.	UN 2077
378	(...) Detektory promieniowania, w tym detektory w systemach detekcji promieniowania, nie podlegają innym wymaganiom ADR, jeżeli detektory te spełniają wymagania określone powyżej, od (a) do (f) a pojemność naczyń detektorów nie przekracza 50 ml.	UN 1006, UN 1013, UN 1046, UN 1056, UN 1065, UN 1956, UN 2036
379	Amoniak bezwodny zaadsorbowany lub zaabsorbowany w materiale stałym zawartym w systemach dozowania amoniaku lub w naczyniach mających stanowić część takich systemów nie podlega innym przepisom ADR, jeżeli spełnione są następujące warunki: (a) Proces adsorpcji lub absorpcji zapewnia, że: (i) ciśnienie w naczyniu w temperaturze 20 °C jest mniejsze niż 0,6 bara; (ii) ciśnienie w naczyniu w temperaturze 35 °C jest mniejsze niż 1 bar; (iii) ciśnienie w naczyniu w temperaturze 85°C jest mniejsze niż 12 barów. (b) Materiał adsorpcyjny lub absorpcyjny nie ma właściwości niebezpiecznych wymienionych w klasach od 1 do 8. (c) Maksymalna zawartość naczynia wynosi 10 kg amoniaku; oraz (d) Naczynia zawierające zaadsorbowany lub zaabsorbowany amoniak powinny spełniać następujące warunki: (i) naczynia powinny być wykonane z materiału odpowiedniego do przewozu amoniaku zgodnie z ISO 11114-1:2012; (ii) naczynia i ich elementy zamykające powinny być hermetycznie uszczelnione i zdolne do utrzymania wydzielonego amoniaku; (iii) każde naczynie powinno wytrzymać ciśnienie wytworzone w temperaturze 85 °C, zwiększając objętość o nie więcej niż 0,1%; (iv) każde naczynie powinno być wyposażone w urządzenie umożliwiające odprowadzenie gazu, gdy ciśnienie przekroczy 15 barów bez, gwałtownego rozerwania, wybuchu lub wyrzutu; oraz (v) każde naczynie powinno wytrzymywać ciśnienie 20 barów bez wycieku, gdy urządzenie obniżające ciśnienie nie jest uruchomione. Podczas przewozu w dozowniku amoniaku, naczynia powinny być połączone do dozownika w sposób gwarantujący, że taki układ będzie miał taką samą wytrzymałość jak pojedyncze naczynie. Właściwości wytrzymałościowe wymienione w tym przepisie szczególnym powinny być badane z wykorzystaniem prototypu naczynia i/lub dozownika, napełnionego do jego pojemności nominalnej, przez zwiększanie temperatury do czasu osiągnięcia poszczególnych wartości ciśnienia. Wyniki badania powinny być udokumentowane, identyfikowalne oraz przekazywane na żądanie właściwych organów.	UN 1005
383	Pileczki do tenisa stołowego wykonane z celulozoidu nie podlegają przepisom ADR, gdy masa netto każdej pileczki do tenisa stołowego nie przekracza 3,0g a całkowita masa netto pileczek do tenisa stołowego nie przekracza 500 g na sztukę przesyłki.	UN 2000
385	(...) Towary niebezpieczne, takie jak akumulatory, poduszki powietrzne, gaśnice, zbiorniki ze sprężonym gazem, urządzenia bezpieczeństwa i inne integralne części składowe pojazdu niezbędne do działania pojazdu lub dla bezpieczeństwa kierującego pojazdem lub pasażerów powinny być pewnie zainstalowane w pojeździe i nie podlegają jakimkolwiek innym przepisom ADR. Akumulatory litowe powinny jednak spełniać wymagania podane w 2.2.9.1.7, z wyjątkiem przypadków, gdy w przepisie szczególnym	UN 3166

	667 określono inaczej.	
533	UN 1198 formaldehyd, roztwór zapalny, jest materiałem klasy 3. Roztwory formaldehydu, niepalne, zawierające mniej niż 25% formaldehydu, nie podlegają przepisom ADR.	UN 2209
546	UN 2009 cyrkon suchy, gotowe blachy, taśmy lub spirale z drutu, o grubości mniejszej niż 18 µm, jest materiałem klasy 4.2. cyrkon suchy, gotowe blachy, taśmy lub spirale z drutu, o grubości nie mniejszej niż 254 µm nie podlega przepisom ADR.	UN 2858
584	Gaz ten nie podlega przepisom ADR, jeżeli: - w stanie gazowym zawiera nie więcej niż 0,5% powietrza; - znajduje się w metalowych kapsułkach (nabojach do syfonów) bez uszkodzeń mogących osłabić ich wytrzymałość; - zamknięcia kapsulek są szczelne; - kapsułka zawiera nie więcej niż 25 g tego gazu; - kapsułka zawiera nie więcej niż 0,75 g tego gazu na 1 cm ³ jej pojemności.	UN 1070
586	Sproszkowane hafn, tytan i cyrkon powinny zawierać widoczny nadmiar wody. Sproszkowane i zwilżone hafn, tytan i cyrkon wytwarzane mechanicznie, o rozmiarach cząstek nie mniejszych niż 53 µm lub wytwarzane chemicznie, o rozmiarach cząstek nie mniejszych niż 840 µm, nie podlegają przepisom ADR.”	UN 1326, UN 1352, UN 1358
587	Stearynian baru i tytanian baru nie podlegają przepisom ADR.”	UN 1564
587	Stałe uwodnione postacie bromku glinu i chlorku glinu nie podlegają przepisom ADR.	UN 1564
590	Chlorek żelaza sześciowodny nie podlega przepisom ADR.	UN 1773
591	Siarczan ołowiu zawierający nie więcej niż 3% wolnego kwasu, nie podlega przepisom ADR.	UN 1794
592	Próżne nieoczyszczone opakowania (łącznie z próżnymi DPPL i opakowaniami dużymi), próżne pojazdy-cysterny, próżne cysterny odejmowalne, próżne cysterny przenośne, próżne kontenery-cysterny i próżne kontenery małe, które zawierały ten materiał, nie podlegają przepisom ADR.	UN 1376, UN 1932, UN 2002, UN 2009, UN 2793
593	Jeżeli gaz ten jest przeznaczony do chłodzenia, np. próbek medycznych lub biologicznych, i znajduje się w naczyniach o podwójnych ściankach spełniających przepisy instrukcji pakowania P203 punkt (6) dla naczyń kriogenicznych otwartych, podanej w 4.1.4.1, to nie podlega on przepisom ADR, za wyjątkiem przypadków określonych w rozdziale 5.5.3.”	UN 1913, UN 1951, UN 1963, UN 1970, UN 2591, UN 3136
596	Pigmenty kadmowe, takie jak: siarczki kadmu, sulfoseleniny kadmu i sole kadmowe wyższych kwasów tłuszczowych, np. stearynian kadmu, nie podlegają przepisom ADR.	UN 1044, UN 3164
597	Roztwory kwasu octowego zawierające nie więcej, niż 10% masowych kwasu, nie podlegają przepisom ADR.	UN 2790
598	„Następujące przedmioty nie podlegają przepisom ADR: (a) akumulatory nowe, jeżeli: - są zamocowane w taki sposób, że nie mogą zsunąć się, upaść lub ulec uszkodzeniu; - są umieszczone w urządzeniach przewozowych, o ile nie są odpowiednio zamocowane, np. na paletach; - nie mają na zewnętrznych powierzchniach pozostałości materiałów kwaśnych lub alkalicznych; - są zabezpieczone przed zwarciem. (b) akumulatory zużyte, jeżeli: - ich obudowy nie są uszkodzone; - są zabezpieczone w taki sposób, aby nie mogła wyciekać ich zawartość oraz, aby nie mogły zsunąć się, upaść lub ulec uszkodzeniu, np. zamocowane na paletach; - nie mają na zewnętrznych powierzchniach pozostałości materiałów kwaśnych lub alkalicznych;	UN 2794, UN 2795, UN 2800, UN 3028

	- są zabezpieczone przed zwarciem. <i>Określenie „Akumulatory zużyte” oznacza akumulatory przewożone w celu recyklingu po zakończeniu ich normalnego użytkowania.</i>	
600	<i>Stopiony i zestalony pentatlenek wanadu nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 2862
601	<i>Produkty farmaceutyczne (leki), gotowe do stosowania, które są materiałami wytwarzanymi i pakowanymi do sprzedaży detalicznej lub dystrybuowane w celu osobistego lub domowego zastosowania, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 1169, UN 1197, UN 1204, UN 1219, UN 1293, UN 1851, UN 1987, UN 1993, UN 3077, UN 3082, UN 3175, UN 3243, UN 3248, UN 3249, UN 3272,
636	<p><i>(a) Ogniwa zawarte w urządzeniu nie powinny być podczas przewozu podatne na rozładowanie do poziomu, przy którym napięcie przy otwartym obwodzie wynosi mniej niż 2V lub 2/3 napięcia w nierozładowanym ogniwie, w zależności od tego, która z tych wielkości jest mniejsza.</i></p> <p><i>(b) Przekazywanie do przewozu do pośredniego miejsca przerobu:</i> <i>-ogniwa i akumulatory litowe o masie brutto nie większej niż 500 g każde(-y) lub ogniwa litowo-jonowe o zdolności magazynowania energii nie większej niż 20 Wh, akumulatory litowo-jonowe o zdolności magazynowania energii nie większej niż 100 Wh, ogniwa z litem metalicznym o zawartości litu nie większej niż 1 g oraz akumulatory z litem metalicznym o całkowitej zawartości litu nie większej niż 2 g; niezależnie od tego, czy są zawarte w urządzeniu czy osobno, zebrane i przekazane do przewozu w celu sortowania, utylizacji lub recyklingu; jak również</i> <i>-ogniwa i akumulatory litowe zawarte w sprzęcie pochodzącym z gospodarstw domowych zbierane i przekazywane do przewozu w celu oczyszczenia, demontażu, recyklingu lub utylizacji;</i></p> <p><i>UWAGA: „Sprzęt z gospodarstw domowych” oznacza sprzęt pochodzący z gospodarstw domowych oraz sprzęt pochodzący ze źródeł komercyjnych, przemysłowych, instytucjonalnych itp., który – z uwagi na jego charakter i ilość – jest podobny do sprzętu z gospodarstw domowych. Sprzęt używany podobnie zarówno w gospodarstwach domowych, jak i przez innego typu użytkowników powinien być uważany za sprzęt pochodzący z gospodarstw domowych.</i></p> <p><i>nie podlegają innym przepisom ADR, w tym przepisowi szczególnemu 376 oraz przepisowi podanemu w 2.2.9.1.7, o ile spełnione są następujące wymagania:</i></p> <p><i>(i) przepisy instrukcji pakowania P909 podanej w 4.1.4.1 mają zastosowanie, za wyjątkiem wymagań dodatkowych 1 i 2;</i> <i>(ii) zastosowano system zapewnienia jakości gwarantujący, że całkowita ilość ogniw i akumulatorów litowych na jednostkę transportową nie przekracza 333 kg.</i></p> <p><i>UWAGA: Całkowitą ilość ogniw i akumulatorów litowych można ocenić za pośrednictwem metody statystycznej zawartej w systemie zapewnienia jakości. Na wniosek właściwej władzy należy udostępnić kopię dokumentacji dotyczącej zapewnienia jakości.</i></p> <p><i>(iii) na sztukach przesyłek powinien być umieszczony napis: „AKUMULATORY LITOWE DO UTYLIZACJI” lub „AKUMULATORY LITOWE PRZEZNACZONE DO RECYKLINGU”.</i></p> <p><i>Jeżeli sprzęt zawierający ogniwa lub akumulatory litowe przewożony jest bez opakowania albo na paletach zgodnie z instrukcją pakowania P909 (3) podaną w 4.1.4.1, to oznaczenie to można alternatywnie umieścić na zewnętrznej powierzchni pojazdów lub kontenerów.</i></p>	UN 3090, UN 3091, UN 3480, UN 3481,

637	<i>Mikroorganizmami zmodyfikowanymi genetycznie oraz organizmami zmodyfikowanymi genetycznie są te, które nie są niebezpieczne dla ludzi i zwierząt, ale mogą powodować zmiany u zwierząt, roślin, w materiałach mikrobiologicznych i w ekosystemach w sposób, który nie może być uznany za naturalny. Mikroorganizmy zmodyfikowane genetycznie i organizmy zmodyfikowane genetycznie nie podlegają przepisom ADR, jeżeli zostały dopuszczone do używania przez właściwe władze krajów pochodzenia, tranzytowych lub przeznaczenia.</i>	UN 3245
643	<i>Mieszanki asfaltów z kruszywem lub żwirem nie podlegają kryteriom klasy 9.</i>	UN 3257, UN 3258
646	<i>Węgiel wytwarzany w procesie aktywacji parą wodną nie podlega przepisom ADR.</i>	UN 1362
647	<i>Przewóz octu winnego i kwasu octowego zawierających nie więcej niż 25% masowych czystego kwasu podlega wyłącznie następującym wymaganiom:</i> <i>(a) opakowania, w tym DPPL i opakowania duże, oraz cysterny powinny być wykonane ze stali nierdzewnej lub tworzywa sztucznego, które są trwale odporne na działanie korodujące octu winnego i octu spożywczego;</i> <i>(b) opakowania, w tym DPPL i opakowania duże, oraz cysterny powinny podlegać oględzinom wykonywanym przez ich właściciela, przynajmniej raz w roku. Wyniki tych oględzin powinny być zapisane i przechowywane, nie krócej niż rok. Uszkodzone opakowania, w tym DPPL i opakowania duże, oraz cysterny nie powinny być napełniane;</i> <i>(c) opakowania, w tym DPPL i opakowania duże, oraz cysterny powinny być napełniane w taki sposób, aby materiał nie był rozlewany na ich zewnętrzną powierzchnię i aby nie utrzymywały się na tej powierzchni żadne jego pozostałości;</i> <i>(d) uszczelki i zamknięcia powinny być odporne na działanie octu winnego i octu spożywczego. Opakowania, w tym DPPL i opakowania duże, oraz cysterny powinny być zamknięte hermetycznie przez osobę odpowiedzialną za pakowanie lub napełnianie, w taki sposób, aby w normalnych warunkach przewozu nie doszło do żadnego wycieku;</i> <i>(e) dopuszcza się stosowanie opakowań kombinowanych zawierających opakowania wewnętrzne wykonane ze szkła lub z tworzywa sztucznego (patrz instrukcja pakowania P001 podana w 4.1.4.1), które spełniają ogólne warunki pakowania podane w 4.1.1.1, 4.1.1.2, 4.1.1.4, 4.1.1.5, 4.1.1.6, 4.1.1.7 i 4.1.1.8;</i> <i>Nie stosuje się innych przepisów ADR.</i>	UN 2790
648	<i>Przedmioty zaimpregnowane tym pestycydem, takie jak płyty pilśniowe, rolki papieru, baloty bawełny, folie tworzywa sztucznego, w opakowaniach hermetycznie zamkniętych nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 2588
653	<i>Przewóz tego gazu w butlach, dla których ciśnienie próbne napełniającego je gazu nie przekracza 15,2 MPa × litr (152 barów × litr), nie podlega innym przepisom ADR, jeżeli spełnione są następujące warunki:</i> - <i>są spełnione przepisy dotyczące konstrukcji i badania butli;</i> - <i>butle zostały umieszczone w opakowaniach zewnętrznych, które spełniają, co najmniej przepisy Części 4 dla opakowań kombinowanych. Powinny być spełnione przepisy ogólne dotyczące pakowania podane w 4.1.1.1, 4.1.1.2 i 4.1.1.5 do 4.1.1.7;</i> - <i>butle nie są zapakowane razem z innymi towarami niebezpiecznymi;</i> - <i>całkowita masa brutto sztuki przesyłki nie przekracza 30 kg; oraz</i> - <i>każda sztuka przesyłki jest oznakowana w sposób trwały i widoczny napisem: UN 1066 dla argonu sprężonego, UN 1013 dla ditlenku węgla, „UN 1046” dla helu sprężonego lub UN 1066 dla azotu sprężonego. Napis ten umieszczony jest w polu rombu obwiedzonego linią o wymiarach nie mniejszych niż 100 mm × 100 mm.</i>	UN 1006, UN 1013, UN 1046, UN 1066
665	<i>Niezmielony węgiel kamienny, koks i antracyt, spełniające kryteria klasyfikacyjne dla klasy 4.2, III grupa pakowania, nie podlegają przepisom ADR.</i>	UN 1361, UN 3088
668	<i>Materiały o podwyższonej temperaturze stosowane do celów nanoszenia oznakowania dróg nie podlegają przepisom ADR, jeżeli spełnione są następujące warunki:</i>	UN 3257

	<i>(a) nie spełniają kryteriów klasyfikacyjnych żadnej innej klasy niż klasa 9;</i> <i>(b) temperatura zewnętrznej powierzchni kotła nie przekracza 70 °C;</i> <i>(c) kocioł jest zamknięty w sposób zapobiegający jakimkolwiek ubytkowi produktu podczas przewozu;</i> <i>(d) maksymalna pojemność kotła jest ograniczona do 3000 l.</i>	
--	--	--

Źródło: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. 2017 r., poz. 1119.

7. WYŁĄCZENIA ZE WZGLĘDU NA DODATKOWE WŁAŚCIWOŚCI

FIZYKOCHEMICZNE ZMNIEJSZAJĄCE ZAGROŻENIE PODSTAWOWE

Wyłączenie to dotyczy przede wszystkim materiałów ciekłych lepkich, takich jak farby, emalie lakiery, pokosty, kleje i politory. Jest ono powszechnie stosowane przez producentów tych materiałów. Wyłączenie to, ze względu na zwiększoną lepkość przewożonego towaru, pozwala nie stosować się do większości regulacji Umowy ADR.

Wyłączenie to, z wyjątkiem przypadków określonych w 2.2.3.1.5.2, dotyczy materiałów ciekłych lepkich, które:

- mają temperaturę zapłonu co najmniej 23 °C nie wyższą niż 60 °C;
- nie są trujące żrące i nie zagrażają środowisku;
- zawierają nie więcej niż 20 % nitrocelulozy, pod warunkiem, że nitroceluloza zawiera co najwyżej 12,6 % azotu w suchej masie oraz
- są zapakowane w naczynia o pojemności nie większej niż 450 litrów;

nie podlegają przepisom ADR, jeżeli:

- (a) w próbie oddzielania rozpuszczalnika (patrz Podręcznik Badań i Kryteriów, część III, podrozdział 32.5.1) wysokość oddzielonej warstwy rozpuszczalnika jest mniejsza niż 3% wysokości całkowitej, oraz
- (b) czas wypływu podczas badania lepkości (patrz. Podręcznik Badań i Kryteriów, część III, podrozdział 32.4.3), przy dyszy o średnicy 6 mm wynosi co najmniej:
 - 60 sekund lub
 - 40 sekund jeżeli materiał ciekły lepki zawiera nie więcej niż 60% materiałów klasy 3”.

Dla materiałów ciekłych lepkich, które stwarzają również zagrożenia dla środowiska, wyłączenie obowiązuje tylko jeśli opakowanie pojedyncze lub wewnętrzne opakowań kombinowanych nie przekroczy 5 litrów przewożonych materiałów. Dobrą praktyką jest umieszczanie informacji o przeprowadzonych badaniach w karcie charakterystyki i podstawie prawnej stosowania wyłączenia.

8. PODSUMOWANIE

Celem wyłączeń ma być ułatwienie przemieszczania towarów niebezpiecznych stanowiących mniejsze zagrożenie podczas przewozu. Jednostka transportowa przewożąca towary niebezpieczne w ilościach ograniczonych stanowi znacznie mniejsze zagrożenie w razie ewentualnego pożaru niż jednostka transportowa przewożąca ten sam towar niebezpieczny

w np. w 1000 litrowych opakowaniach. W pierwszym przypadku, dzięki podzieleniu na mniejsze opakowania, skutki uwolnienia się towaru będą znacznie mniejsze niż w drugim.

Podobna sytuacja dotyczy wyłączenia ograniczonej ilości towaru niebezpiecznego w jednostce transportowej i towarów niebezpiecznych zakwalifikowanych do 4 kategorii transportowej gdzie bez ograniczeń można korzystać z wyłączenia. Dotyczy ono głównie towarów zapakowanych w sposób ograniczający zagrożenie, jak pirotechnika nieprofesjonalna zaklasyfikowana do 1.4S czy część amunicji.

Stosowanie wyłączeń ogranicza też koszty nadawcy związane z oznakowaniem i stosowaniem certyfikowanych opakowań. Zmniejsza również koszty transportu. Jest powszechnie stosowana podczas dostarczania towarów niebezpiecznych do sprzedaży indywidualnej w sklepach detalicznych.

Stosowanie wyłączeń nie jest obowiązkiem ale możliwością, dlatego stało się ważnym czynnikiem strategii biznesowej wielu producentów, zwiększając ekonomiczność przedsiębiorstwa poprzez sprawne korzystanie z możliwości które daje Umowa ADR.

LITERATURA

Nowacki, G., Chmieliński, M. (2017). *Analiza transportu towarów niebezpiecznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej*. Bezpieczeństwo i ekologia 9/2017. 104-111.

Fabisiak, J., Michalak, J., Kupiński, J. (2010). *System zarządzania jakością w transporcie substancji niebezpiecznych*. Logistyka 6/2010. Poznań.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 227, poz. 1367 tekst jednolity).

Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. 2017 r., poz. 1119).